

bhartṛhareḥ śataka triśati - śṛṅgāra śatakam

śambhusvayambhuharayo hariṇekṣaṇānāṃ
 yenākriyanta satataṃ gr̥hakumbhadāsāḥ |
 vācām agocaracaritravicitritāya
 tasmai namo bhagavate makaradhvajāya || 2.1 ||

smitena bhāvena ca lajjayā bhiyā
 parāṇmukhairardhakaṭākṣavīkṣaṇaiḥ |
 vacobhirīrṣyākalahena līlayā
 samastabhāvaiḥ khalu bandhanaṃ striyaḥ || 2.2 ||

bhrūcātureyātkuṣcitākṣāḥ kaṭākṣāḥ
 snigdḥā vāco lajjitāntāśca hāsāḥ |
 līlāmandam̐ prasthitam̐ ca sthitam̐ ca
 strīṇām̐ etadbhūṣaṇam̐ cāyudham̐ ca || 2.3 ||

kvacitsabhrūbhaṅgaiḥ kvacidapi ca lajjāparigataiḥ
 kvacidbhūritrastaiḥ kvacidapi ca līlāvilalitaiḥ |
 kumārīṇām̐ etairmadanasubhagairnetravalitaiḥ
 sphurannīlābjānām̐ prakaraaparikīrṇā iva diśaḥ || 2.4 ||

vaktraṃ candravikāsi paṅkajaparīhāsakṣame locane
 varṇaḥ svarṇam̐ apākariṣṇuralinījiṣṇuḥ kacānām̐ cayāḥ |

bakṣojāvibhakumbhavibhramaharau gurvī nitambasthalī
vācām hāri ca mārđavam yuvatīṣu svābhāvikam maṇḍanam || 2.5 ||

smitakiñcinmugdham saralataralo drṣṭivibhavaḥ
parispando vācām abhinavavilāsoktisarasah |
gatānām ārambhaḥ kisalayitalīlāparikarah
sprśantyāstāruṇyam kim iva na hi ramyam mṛgadṛśah || 2.6 ||

draṣṭavyeṣu kim uttamam mṛgadṛśah premaprasannam mukham
ghrātaveṣvapi kim tad-āsyapavanaḥ śravyeṣu kim tadvacaḥ |
kim svādyeṣu tad-oṣṭhapallavarasaḥ sprśyeṣu kim tadvapurdhyeyam
kim navayauvane sahrdayaiḥ sarvatra tadvibhramāḥ || 2.7 ||

etāscaladvalayasamḥatimekhalotthajhankāra
nūpuraparājitarājahamsyah |
kurvanti kasya na mano vivaśam taruṇyo
vitrastamugdhahariṇīsadṛśaiḥ kaṭākṣaiḥ || 2.8 ||

kuṅkumapaṅkakalaṅkitadehā
gaurapayodharakampitahārā |
nūpurahamsaraṇatpadmā
kam na vaśīkurute bhuvi rāmā || 2.9 ||

nūnam hi te kavivarā viparītavāco
ye nityam āhurabalā iti kāminīstāḥ |

yābhirvilolitaratārakadr̥ṣṭipātaiḥ
śakrādayo₂pi vijitāstvabalāḥ katham̐ tāḥ || 2.10 ||

nūnam āññākarastasyāḥ subhruvo makaradhvajah |
yatastannetrasañcārasūciteṣu pravartate || 2.11 ||

keśāḥ saṃyaminaḥ śruterapi param̐ pāram̐ gate locane
antarvaktram api svabhāvaśucibhīḥ kīrṇam̐ dvijānām̐ gaṇaiḥ |
muktānām̐ satatādhivāsarucirau vakṣojakumbhāvīmāvittham̐
tanvi vapuḥ praśāntam̐ api terāgam̐ karotyeva nah̐ || 2.12 ||

mugdhe dhānuṣkatā keyam̐ apūrvā tvayi dr̥śyate |
yayā vidhyasi cetāṃsi guṇaireva na sāyakaiḥ || 2.13 ||

sati pradīpe satyagnau satsu tārāravīnduṣu |
vinā me mṛgaśāvākṣyā tamobhūtam̐ idam̐ jagath || 2.14 ||

udvṛttaḥ stanabhāra eṣa tarale netre cale bhrūlate
rāgādhiṣṭhitam̐ oṣṭhapallavam̐ idam̐ kurvantu nāma vyathām̐ |
saubhāgyākṣaramālikeva likhitā puṣpāyudhena svayam̐
madhyasthāpi karoti tāpam̐ adhikam̐ roum-āvaliḥ kena sā || 2.15 ||

mukhena candrakāntena mahānīlaiḥ śīroruhaiḥ |
karābhyām̐ padmarāgābhyām̐ reje ratnamayīva sā || 2.16 ||

guruṇā stanabhāreṇa mukhacandreṇa bhāsvatā |
 śanaīścarābhyāṃ pādābhyāṃ reje grahamayīva sā || 2.17 ||

tasyāḥ stanau yadi ghanau jaghanaṃ ca hāri
 vaktraṃ ca cāru tava citta kim ākulatvam |
 puṇyaṃ kuruṣva yadi teṣu tavāsti vāñchā
 puṇyairvinā na hi bhavanti samīhitārthāḥ || 2.18 ||

ime tāruṇyaśrīnavaparimalāḥ prauḍhasuratapratāpa
 prārambhāḥ smaravijayadānapratibhuvāḥ |
 ciraṃ cetaścorā abhinavavikāraikaguravo
 vilāsavyāpārāḥ kim api vijayante mṛgadṛśām || 2.19 ||

praṇayamadhurāḥ premodgārā rasāśrayatām gatāḥ
 phaṇitimadhurā mugdhaprāyāḥ prakāśitasammadāḥ |
 prakṛtīsubhagā visrambhārdrāḥ smarodayadāyinī
 rahasi kim api svairālāpā haranti mṛgīdṛśām || 2.20 ||

viśramya viśramya vanadrumāṇām
 chāyāsu tanvī vicacāra kācit |
 stanottarīyeṇa karoddhṛtena
 nivārayantī śaśino mayūkhān || 2.21 ||

adarśane darśanamātrakāmā
 dṛṣṭvā pariṣvaṅgasukhaikalolā |

āliṅgitāyāṃ punarāyatākṣyāmāśāsmahe
vighrayorabhedam || 2.22 ||

mālatī śirasi jṛmbhaṇaṃ mukhe
candanaṃ vapuṣi kuṅkumāvilam |
vakṣasi priyatamā madālasā
svarga eṣa pariśiṣṭa āgamah || 2.23 ||

prāṅmām eti manāganāgatarasaṃ jātābhilāṣāṃ tataḥ
savrīḍaṃ tadanu ślathodyamam atha pradhvastadhairyam punaḥ |
premārdrāṃ sprhaṇīyanirbhararahāḥ krīḍāpragalbhaṃ tato
niḥsaṅgāṅgavikarṣaṇādhikasukharamyaṃ kulastrīratam || 2.24 ||

urasi nipatitānām srastadhammillakānām
mukulitanayanānām kiñcid–unmīlitānām |
upari suratakhedasvinnagaṇḍasthalānāmadhara
madhu vadhūnām bhāgyavantaḥ pibanti || 2.25 ||

āmīlitanayanānām yaḥ
surataraso2nu saṃvidam bhāti |
mithurairmitho2vadhāritamavitatham
idam eva kāmanirbarhaṇam || 2.26 ||

idam anucitam akramaśca puṃsām
yadiha jarāsvapi manmathā vikārāḥ |

tadapi ca na kṛtaṃ nitambinīnāṃ
stanapatanāvadhī jīvitam ratam vā || 2.27 ||

rājastṛṣṇāmburāśerna hi jagati gataḥ kaścidevāvasānam
ko vārtho २rthaiḥ prabhūtaiḥ svavapuṣi galite yauvane sānurāge |
gacchāmaḥ sadma
yāvadvikasitanayanendīvarālokinīnāmākramyākramya
rūpaṃ jhaṭiti na jarayā lupyate preyasīnām || 2.28 ||

rāgasyāgāram ekaṃ
narakaśatamahāduḥkhasamprāptiheturmohasyotpatti
bījaṃ jaladharapaṭalam nñānatārādhipasya |
kandarpasyaikamitraṃ prakāṭitavividhaspaṣṭadoṣaprabandham
loke २sminna hyarthavrajakulabhavanayauvanādanyadasti || 2.29 ||

śṛṅgāradrumanīrade prasṛmarakrīḍārasasrotasi
pradyumnapriyabāndhave caturavānīmuktāphalodanvati |
tanvīnetracakorapāvanavidhau saubhāgyalakṣmīnidhau
dhanyaḥ ko २pi na vikriyāṃ kalayati prāpte nave yauvane || 2.30 ||

samsāre २sminnasāre kunṛpatibhavanadvārāsevākalaṅkavyāsaṅga
vyastadhairyam katham amaladhiyo mānasam samvidadhyuḥ |
yadyetāḥ prodyad–indudyutinicayabhṛto na syurambhojanetrāḥ
preṅkhatkāñcīkalāpāḥ stanabharavinamanmadhyabhājastaruṇyaḥ ||
2.31 ||

siddhādhyāsita kandare haravṛṣaskandhāvaruṅnadrome
 gaṅgādhautāśilātale himavataḥ sthāne sthite śreyasi |
 kaḥ kurvīta śiraḥ praṇāmamalinaṃ mlānaṃ manasvī jano
 yadvitrastakuraṅgaśāvanayanā na syuḥ smarāstraṃ striyaḥ || 2.32 ||

saṃsāra tava paryantapadavī na davīyasī |
 antarā dustarā na syuryadi te madirekṣaṇām || 2.33 ||

diśa vanahariṇībhyo vaṃśakāṅḍacchavīnām
 kavalam upalakoṭicchinnamūlaṃ kuśānām |
 śakayuvatikapolāpāṅḍutāmbūlavallīdalam
 aruṇanakhāgraiḥ pāṭitaṃ vā vadhūbhyaḥ || 2.34 ||

asārāḥ sarve te virativirasāḥ pāpaviṣayā
 jugupsyantām yadvā nanu sakaladoṣāspadam iti |
 tathāpyetadbhūmau nahi parahitātpuṇyam adhikaṃ
 na cāsminsaṃsāre kuvalayadr̥so ramyam aparam || 2.35 ||

etatkāmaphalo loke yadvayorekacittatā |
 anyacittakṛte kāme śavayoriva saṅgamah || 2.351 ||

mātsaryam utsārya vicārya kāryamāryāḥ
samaryādam idaṃ vadantu |
sevyā nitambāḥ kim u bhūdharāṇāmata

smarasmeravilāsinīnām || 2.36 ||

samsāre svapnasāre parinatitarale dve gatī paṇḍitānām
tattvaññānāmṛtāmbhaḥplavalalitadhiyām yātu kālah kathañcit |
no cenmugdhāṅganānām stanajaghanaghanābhogasambhoginīnām
sthūlopasthasthalīṣu sthagitakaratalasparśalīlodyamānām || 2.37 ||

āvāsah kriyatām gaṅge pāpahāriṇi vāriṇi |
stanadvaye tarunyā vā manohāriṇi hāriṇi || 2.38 ||

kim iha bahubhiruktairyuktiśūnyaiḥ pralāpāirdvayam
iha puruṣānām sarvadā sevanīyam |
abhinavamadalīlālālasam sundarīnām
stanabharaparikhinnam yauvanam vā vanam vā || 2.39 ||

satyam janā vacmi na pakṣapātāl
lokeṣu saptasvapi tathyam etat |
nānyanmanohāri nitambinībhyo
duḥkhaikaheturna ca kaścidanyaḥ || 2.40 ||

kāntetyutpalalocaneti vipulaśroṇībharetyunnamatpīnottuṅga
payodhareti samukhāmbhojeti subhrūriti |
dr̥ṣṭvā mādyati modate २ bhiramate prastauti vidvānapi
pratyakṣāśucibhastrikām striyam aho mohasya duśceṣṭitam || 2.41 ||

smṛtā bhavati tāpāya dr̥ṣṭā conmādakāriṇī |
spr̥ṣṭā bhavati mohāya sā nāma dayitā katham || 2.42 ||

tāvadevāmṛtamayī yāvallocanagocarā |
cakṣuṣpathādatītā tu viṣādapyatiricyate || 2.43 ||

nāmṛtaṃ na viṣaṃ kiñcidetāṃ muktvā nitambinīm |
saiivāmṛtalatā raktā viraktā viṣavallarī || 2.44 ||

āvartaḥ saṃśayānām avinayabhuvanam paṭṭanam sāhasānām
doṣānām sannidhānam kapataśatamayam kṣetram apratyayānām |
svargadvārasya vighno narakapuramukha sarvamāyākarandam
strīyantram kena sr̥ṣṭam viṣam amṛtamayam prāṇilokasya pāśaḥ ||
2.45 ||

no satyena mrgāṅka eṣa vadanībhūto na cendīvaradvandvam
locanatām gata na kanakairapyāṅgayastih kṛtā |
kintvevam kavibhiḥ pratāritamanāstattvam vijānannapi
tvaṅmāmsāsthimayam vapurmrgadr̥śām mando janah sevate || 2.46 ||

līlavatīnām sahajā vilāsāsta
eva mūḍhasya hr̥di sphuranti |
rāgo nalinyā hi nisargasiddhastatra
bhramtyeva vṛthā ṣaḍ-āṅghriḥ || 2.47 ||

sammohayanti madayanti vidambayanti
nirbhartsyanti ramayanti viṣādayanti |
etāḥ praviśya sadayam hṛdayam narāṇam
kiṃ nāma vāmanayanā na samācaranti || 2.471 ||

yadetatpūrṇendudyutiharam udārākṛti param
mukhābjam tanvaṅgyāḥ kila vasati yatrādharamadhu |
idaṃ tatkiṃ pākadrūmaphalam idānīm atirasavyatīte 2 smin
kāle viṣam iva bhaviṣyasyasukhadam || 2.48 ||

unmīlatrivalītarāṅganilayā prottuṅgapīnastanadvandvenodgata
cakravākayugalā vaktrāmbujodbhāsinī |
kāntākāradharā nadīyam abhitāḥ krūrātra nāpekṣate
samsārārṇavamajjanam yadi tadā dūreṇa santyajyatām || 2.49 ||

jalpanti sārddham anyena paśyantyanyam savibhramāḥ |
hrdgatam cintayantyanyam priyaḥ ko nāma yoṣitām || 2.50 ||

madhu tiṣṭhati vāci yoṣitām hṛdi hālāhalam eva kevalam |
ata—eva nipīyate 2 dharo hṛdayam muṣṭibhireva tādyate || 2.51 ||

apasara sakhe dūrādas mātkaṭākṣaviṣānalāt
prakṛtviṣamādyoṣitsarpādvilāsaphaṇābhṛtaḥ |
itaraphaṇinā daṣṭaḥ śakyaścikitsitum auśadhaiścatur
vanitābhogigrastam hi mantriṇaḥ || 2.52 ||

vistāritam makaraketanadhīvareṇa
strīsaṃnīitam baḍīśam atra bhavāmburāśau |
yenācirāttad–adharāmiśalolamartya
matsyānvikṛṣya vipacatyanurāgavahnau || 2.53 ||

kāminīkāyakāntāre kucaparvatadurgame |
mā sañcara manah pāntha tatrāste smarataśkarah || 2.54 ||

vyādīrghena calena vaktragatinā tejasvinā bhoginā
nīlābjadyutināhinā param aham dr̥ṣto na taccakṣuṣā |
dr̥ṣte santi cikitsakā diśi diśi prāyeṇa darmārthino
mugdhākṣkṣaṇavīkṣitasya na hi me vaidyo na cāpyauśadham || 2.55 ||

iha hi madhuragītam nr̥tyam etadraso₂yam
sphurati parimalo₂sau sparśa eṣa stanānām |
iti hataparamārthairindriyairbhrāmyamāṇah
svahitakaraṇadhūrtaiḥ pañcabhirvañcito₂smi || 2.56 ||

na gamyo mantrāṇām na ca bhavati bhaiṣajyaviṣayo
na cāpi pradhvaṃsam vrajati vividhaiḥ śāntikaśataiḥ |
bhramāveśādaṅge kam api vidadhadbhaṅgam asakṛt
smarāpasmāro₂yam bhramayati dr̥śam ghūrṇayati ca || 2.57 ||

jāty–andhāya ca durmukhāya ca jarājīrnā khilāṅgāya ca

grāmīnāya ca duṣkulāya ca galatkuṣṭhābhibhūtāya ca |
yacchantīṣu manoharam nijavapulakṣmīlavaśraddhayā
panyastrīṣu vivekakalpalatikāśastrīṣu rājyeta kaḥ || 2.58 ||

veśyāsau madanajvālā
rūpe᳚ndhanavivardhitā |
kāmibhiryatra hūyante
yauvanāni dhanāni ca || 2.59 ||

kaścumbati kulapuruṣo veśyādharapallavam manoṅṅam api |
cārabhāṭacoracetakanāṭaviṭaniṣṭhīvanaśarāvam || 2.60 ||

dhanyāsta eva dhavalāyatalocanānām
tārūnyadarpaḥṇapīnapayodharāṅām |
kṣāmodaropari lasattrivalīlatānām
drṣṭvākṛtiṃ vikṛtiṃ eti mano na yeṣām || 2.61 ||

bāle līlāmukulitam amī mantharā drṣṭipātāḥ
kiṃ kṣipyante viramavirama vyartha eṣa śramaste |
sampratyanaye vayam uparatam bālyam āsthā vanānte
kṣīṇo mohastrṇam iva jagajjālam ālokayāmaḥ || 2.62 ||

iyam bālā mām pratyanaavaratam indīvaradalaprabhā
cīram cakṣuḥ kṣipati kim abhipretam anayā |
gato moho᳚smākam smaraśabarabāṇavyatikarajvara

jvālā śāntā tadapi na varākī viramati || 2.63 ||

kiṃ kandarpa karam kdarthayasi re kodāṇḍaṅkāritam
re re kokila koum–alam kalaravam kiṃ vā vṛthā jalpasi |
mugdhe snigdha vidagdha cārumadhurairlolaiḥ kaṭākṣairalam
cetaścumbitacandracūḍacaraṇadhyānāmṛtam vartate || 2.64 ||

virahe² pi saṅgamaḥ khalu
parasparam saṅgataṃ mano yeṣāṃ |
hrdayam api vighaṭṭitam cet
saṅgī virahaṃ viśeṣayati || 2.65 ||

kiṃ gatena yadi sā na jīvati
prāṇiti priyatamā tathāpi kim |
ityudīkṣya navameghamālikām
na prayāti pathikaḥ svamandiram || 2.66 ||

viramata budhā yoṣitsaṅgātsukhātkṣaṇabhaṅgurāt
kuruta karuṇāmaitrīpraññāvadhūjanasaṅgamam |
na khalu narake hārākrāntaṃ ghanastanamāṇḍalam
śaraṇam athavā śronībimbaṃ raṇanmaṇimekhalam || 2.67 ||

yadā yogābhyāsavyasanakṛśayorātmamanasoravicchinā
maitrī sphurati kṛtinastasya kim u taiḥ |
priyāṇām ālāpairadharamadhubhirvaktravidhubhiḥ

saniśvāsāmodaiḥ sakucakalaśāśleṣasurataiḥ || 2.68 ||

yadāsīdanñānam smaratimirasañcārajanitam
tadā dr̥ṣṭanārīmayam idam aśeṣam jagaditi |
idānīm asmākaṃ paṭutaravivekāñjanajuṣām
samībhūtā dr̥ṣṭīstribhuvanam api brahma manute || 2.69 ||

tāvadeva kṛtinām api sphuratyeṣa
nirmalavivekadīpakah |
yāvadeva na kuraṅgacakṣuṣām
tāḍyate caṭulalocanāñcalaiḥ || 2.70 ||

vacasi bhavati saṅgatyāgam uddīśya vārtā
śrutimukharamukhānām kevalam paṇḍitānām |
jaghanam aruṇaratnagranthikāñcīkalāpam
kuvalayanayanānām ko vihātum samarthah || 2.71 ||

svaparapratāraḥ₂ sau
nindati yo₂ līkapaṇḍito yuvatīḥ |
yasmāttapaso₂ pi phalam
svargaḥ svarge₂ pi cāpsarasah || 2.72 ||

mattebhakumbhadalane bhuvi santi dhīrāḥ
kecitpraçaṇḍamṛgarājavadhe₂ pi dakṣāḥ |
kintu bravīmi balinām purataḥ prasahya

kandarpadarpadalane viralā manuṣyāḥ || 2.73 ||

sanmāрге tāvadāste prabhavati ca narastāvadevendriyānām
lajjām tāvadvidhatte vinayam api samālbate tāvadeva |
bhrūcāpākṛṣṭamuktāḥ śravanapathagatā nīlapakṣmāna ete
yāvallīlavatīnām hr̥di na dhṛtimuṣo dr̥ṣṭibānāḥ patanti || 2.74 ||

unmattapremasamrambhād
ārabhante yad-aṅganāḥ |
tatra pratyūham ādhātum
brahmāpi khalu kātarah || 2.75 ||

tāvanmahattvam pāṇḍityam
kuḷīnatvam vivekitā |
yāvajjvalati nāṅgeṣu
hataḥ pañceṣupāvakah || 2.76 ||

śāstrañño᳚pi praguṇitanayo᳚tyāntabādhāpi bādham
samsāre᳚sminbhavati viralo bhājanam sadgatīnām |
yenaitasminnirayanagaradvāram udghāṭayantī
vāmākṣīnām bhavati kuṭilā bhrūlatā kuñcikeva || 2.77 ||

kṛśaḥ kānaḥ khañjaḥ śravanarahitaḥ pucchavikalo
vraṇī pūyaklinnaḥ kṛmikulaśatairāvṛtatanuḥ |
kṣudhā kṣāmo jīrṇaḥ piṭharakakapālārpitagalaḥ

śunīm anveti śvā hatam api ca hantyeva madanah || 2.78 ||

strīmudrām kusumāyudhasya jayinīm sarvārthasampatkarīm
ye mūdhāḥ pravihāya yānti kudhiyo mithyāphalānveṣiṇaḥ |
te tenaiva nihatya nirdayataram nagnīkṛtā munḍitāḥ
kecitpañcaśikhīkṛtāśca jaṭilāḥ kāpālikāścāpare || 2.79 ||

viśvāmitraparāśaraprabhṛtayo vātāmbuparnāśanāste² pi
strīmukhapaṅkajam sulalitam drṣṭvaiva moham gatāḥ |
śālyannaṁ saghṛtam payodadhiyutam ye bhuñjate mānavāsteṣām
indriyanigraho yadi bhavedvindhyah plavetsāgare || 2.80 ||

parimalabhṛto vātāḥ śākhā navāṅkurakoṭayo
madhuravidhurotkanṭhābhājah priyā pikapakṣiṇām |
viralavirasasvedodgārā vadhūvadanendavaḥ
prasarati madhau dhātryām jāto na kasya guṇodayah || 2.81 ||

madhurayam madhurairapi kokilā
kalaravairmalayasya ca vāyubhiḥ |
virahiṇaḥ prahiṇasti śārīriṇo
vipadi hanta sudhāpi viṣāyate || 2.82 ||

āvāsah kilakiñcitasya dayitāpārśve vilāsālasāḥ
karṇe kokilakāminīkalaravaḥ smero latāmaṇḍapaḥ |
goṣṭhī satkavibhiḥ samam katipayairmugdhāḥ sudhāmśoḥ karāḥ

keṣāñcitsukhayanti cātra hr̥dayaṃ caitre vicitrāḥ kṣapāḥ || 2.83 ||

pāntha strīvirahānalāhutikalām ātanvatī mañjarīmākandeṣu
pikāṅganābhiradhunā sotkaṅṭham ālokyate |
apyete navapāṭalāparimalaprāgbhārapāṭaccarā
vāntiklāntivitānatānavakṛtaḥ śrīkhaṇḍaśailānilāḥ || 2.84 ||

prathitaḥ praṇayavatīnām
tāvatpadam ātanotu hr̥di mānaḥ |
bhavati na yāvaccandanataru
surabhirmalayapavamānaḥ || 2.85 ||

sahakārakusumakesaranikara
bharāmodamūrccitadig–ante |
madhuramadhuravidhuramadhupe
madhau bhavetkasya notkaṅṭhā || 2.86 ||

acchācchacandanarasārdratarā mṛgākṣyo
dhārāgrhāṇi kusumāni ca koum–udī ca |
mando marutsumanaṣaḥ śuci harṃyaprṣṭham
grīṣme maḍaṃ ca maḍanaṃ ca vivardhayanti || 2.87 ||

srajo hr̥dyāmodā vyajanapavanaścandrakiraṇāḥ
parāgaḥ kāsāro malayajaraḥ śīdhu viśadam |
śuciḥ saudhotsaṅgaḥ pratānu vasaṇaṃ paṅkajadr̥śo

nidāghartāvetadvilasati labhante sukṛtinaḥ || 2.88 ||

sudhāśubhram dhāma sphurad–amalaraśmiḥ śāśadharah
priyāvakraṁbhojaṁ malayajarajaścātisurabhiḥ |
srajo hr̥dyāmodāstadidam akhilaṁ rāgini jane
karotyantaḥ kṣobhaṁ na tu viṣayasamsargavimukhe || 2.89 ||

tarunīveṣoddīpitakāmā
vikasajjātīpuspasugandhiḥ |
unnatapīnapayodharabhārā
prāvṛṭtanute kasya na harṣam || 2.90 ||

viyad–upacitameghaṁ bhūmayah kandalinyo
navakuṭajakadambāmodino gandhavāhāḥ |
śikhikulakalakekārāvaramyā vanāntāḥ
sukhinam asukhinam vā sarvam utkaṅṭhayanti || 2.91 ||

upari ghanam ghanapaṭalam
tiryaggirayo²pi nartitamayūrāḥ |
kṣitirapi kandaladhavalā
dr̥ṣṭim pathikaḥ kva pātayati || 2.92 ||

ito vidyudvallīvilasitam itaḥ ketakitaroḥ
sphurangandhaḥ prodyajjaladaninadasphūrjitam itaḥ |
itaḥ kekikrīḍākalakalaravaḥ pakṣmaladr̥śām

katham yāsyantye virahadivasāḥ sambhrtarasāḥ || 2.93 ||

asūcisañcāre tamasi nabhasi praudhajaladadhvani
prāñṇammanye patati pṛṣatānām ca nicaye |
idam saudāminyāḥ kanakakamanīyaṃ vilasitaṃ
mudaṃ ca mlāniṃ ca prathayati pathi svairasudrśām || 2.94 ||

āsāreṇa na harmyataḥ priyatamairyātum bahiḥ śakyate
śītotkampanimittam āyatadrśā gādham samāliṅgyate |
jātāḥ śīkaraśītalāśca marutoratyantakedacchido
dhanyānām bata durdinam sudinatām yāti priyāsaṅgame || 2.95 ||

ardham suptvā niśāyāḥ
sarabhasasuratāyāsasannaślathāṅgaprodbhūtāsahya
trṣṇo madhumadanirato harmyaprṣthe vivikte |
sambhogaklāntakāntāśīthilabhujalatāvarjitaṃ karkarīto
 jyotsnābhinnācchadhāraṃ pibati na salilaṃ śāradam mandapunyah ||
2.96 ||

hemante dadhidugdhasarpiraśanā māñjiṣṭhavāsobhrtāḥ
kāśmīradravasāndradigdhavapuśaśchinnā vicitrai rataih |
vṛttorustanakāminojanakṛtāśleṣā grhābhyantare
tāmbūlīdalapūgapūritamukhā dhanyāḥ sukham śerate || 2.97 ||

praduyatpraudhapriyaṅgudyutibhṛti vikasatkundamādyaddvirephe

kāle prāleyavātapracalavilasitodāramandāradhāmni |
yeṣāṃ no kaṅṭhalagnā kṣaṇam api tuhinakṣodadakṣā mṛgākṣī
tesāṃ āyāmayāmā yamasadanasamā yāminī yāti yūnām || 2.98 ||

cumbanto gaṇḍabhittīralakavati mukhe sītkṛtānyādadhānā
vakṣaḥsūtkañcukeṣu stanabharapulakodbhedam āpādayantaḥ |
ūrūnākampayantaḥ pṛthujaghanataṭātsraṃsayanto॑ mśukāni
vyaktaṃ kāntājanānām viṭacaritabhṛtaḥ śaiśirā vānti vātāḥ || 2.99 ||

keśānākulayandrśo mukulayanvāso balādākṣipannātanvan
pulakodgamam prakatayannāvegakampam śanaiḥ |
bāram bāram udārasītkṛtakṛto dantacchadānpīḍayan
prāyah śaiśira eṣa samprati marutkāntāsu kāntāyate || 2.100 ||

yadyasya nāsti ruciram tasmimstasya sprhā manoṅṇe॑ pi |
ramaṇīye॑ pi sudhāṃsau na manaḥkāmaḥ sarojinyāḥ || 2.101 ||

vairāgye sañcaratye ko nītau bhramati cāparaḥ |
śṛṅgāre ramate kaścidbhuvī bhedāḥ parasparam || 2.102 ||

iti śubham bhūyāt |

śṛṅgāraśatakam

bhartrhareḥ

śambhusvayambhuharayo harinekṣaṇānām
yenākriyanta satataṃ ḡhakumbhadāsāḥ |
vācām agocaracaritravitritāya
tasmai namo bhagavate makaradhvajāya || 2.1 ||

smitena bhāvena ca lajjayā bhiyā
parāṇmukhairardhakaṭākṣavīkṣaṇaiḥ |
vacobhirīrṣyākalahena līlayā
samastabhāvaiḥ khalu bandhanam striyaḥ || 2.2 ||

bhrūcātureyātkuṣcitākṣāḥ kaṭākṣāḥ
snigdhā vāco lajjitāntāśca hāsāḥ |
līlāmandam prasthitam ca sthitam ca
strīnām etadbhūṣanam cāyudham ca || 2.3 ||

kvacitsabhrūbhaṅgaiḥ kvacidapi ca lajjāparigataiḥ
kvacidbhūritrastaiḥ kvacidapi ca līlāvilalitaiḥ |
kumārīṇām etairmadanasubhagairnetravalitaiḥ
sphurannīlābjānām prakaraparikīrṇā iva diśaḥ || 2.4 ||

vaktram candravikāsi paṅkajaparīhāsaksame locane
varṇaḥ svarṇam apākariṣṇuralinījiṣṇuḥ kacānām cayah |
bakṣojāvibhakumbhavibhramaharau gurvī nitambasthalī
vācām hāri ca mārđavam yuvatīṣu svābhāvikaṃ maṅđanam || 2.5 ||

smitakiñcinmugdham saralataralo dr̥ṣṭivibhavaḥ
parispando vācām abhinavavilāsoktisarasah |
gatānām ārambhaḥ kisalayitalīlāparikarah
spr̥santyāstāruṇyam kim iva na hi ramyam mṛgadṛśah || 2.6 ||

draṣṭavyeṣu kim uttamam mṛgadṛśah premaprasannam mukham
ghrātaveṣvapi kim tad-āsyapavanaḥ śravyeṣu kim tadvacah |
kim svādyeṣu tad-oṣṭhapallavarasaḥ spr̥śyeṣu kim tadvapurdhyeyam
kim navayauvane sahr̥dayaiḥ sarvatra tadvibhramāḥ || 2.7 ||

etāscaladvalayasam̐hatimekhalotthajhankāra
nūpuraparājitarājahamsyah |
kurvanti kasya na mano vivaśam taruṇyo
vitrastamugdhaharinīsadṛśaiḥ kaṭākṣaiḥ || 2.8 ||

kuñkumapañkakalañkitadehā
gaurapayodharakampitahārā |
nūpuraḥsaraṇatpadmā
kaṁ na vaśīkurute bhuvī rāmā || 2.9 ||

nūnam hi te kavivarā viparītavāco
ye nityam āhurabalā iti kāminīstāḥ |
yābhirvilolitaratārakadr̥ṣṭipātaiḥ
śakrādayoꣳpi vijitāstvabalāḥ katham tāḥ || 2.10 ||

nūnam āññākarastasyāḥ subhruvo makaradhvajah |
yatastannetrasañcārasūciteṣu pravartate || 2.11 ||

keśāḥ saṃyaminaḥ śruterapi param pāram gate locane
antarvaktram api svabhāvaśucibhīḥ kīrṇam dvijānām gaṇaiḥ |
muktānām satatādhivāsarucirau vakṣojakumbhāvīmāvittham
tanvi vapuḥ praśāntam api terāgam karotyeva naḥ || 2.12 ||

mugdhe dhānuṣkatā keyam apūrvā tvayi drśyate |
yayā vidhyasi cetāmsi guṇaireva na sāyakaiḥ || 2.13 ||

sati pradīpe satyagnau satsu tārāravīnduṣu |
vinā me mṛgaśāvākṣyā tamobhūtam idaṃ jagath || 2.14 ||

udvṛttaḥ stanabhāra eṣa tarale netre cale bhrūlate
rāgādhiṣṭhitam oṣṭhapallavam idaṃ kurvantu nāma vyathām |
saubhāgyākṣaramālikeva likhitā puṣpāyudhena svayaṃ
madhyasthāpi karoti tāpam adhikaṃ roum-āvaliḥ kena sā || 2.15 ||

mukhena candrakāntena mahānīlaiḥ śiroruhaiḥ |
karābhyām padmarāgābhyām reje ratnamayīva sā || 2.16 ||

guruṇā stanabhāreṇa mukhacandreṇa bhāsvatā |
śanaiścarābhyām pādābhyām reje grahamayīva sā || 2.17 ||

tasyāḥ stanau yadi ghanau jaghanam ca hāri
vaktram ca cāru tava citta kim ākulatvam |
punyaṃ kuruṣva yadi teṣu tavāsti vāñchā
punyairvinā na hi bhavanti samīhitārthāḥ || 2.18 ||

ime tārunyaśrīnavaparimalāḥ prauḍhasuratapratāpa
prārambhāḥ smaravijayadānapratibhuvah |
ciraṃ cetaścorā abhinavavikāraikaguravo
vilāsavyāpārāḥ kim api vijayante mṛgadrśām || 2.19 ||

praṇayamadhurāḥ premodgārā rasāśrayatām gatāḥ
phaṇitimadhurā mugdhaprāyāḥ prakāśitasammadāḥ |
prakṛtishubhagā visrambhārdrāḥ smarodayadāyini
rahasi kim api svairālāpā haranti mṛgīdrśām || 2.20 ||

viśramya viśramya vanadrumānām
chāyāsu tanvī vicacāra kācit |
stanottarīyeṇa karoddhṛtena
nivārayantī śaśino mayūkhān || 2.21 ||

adarśane darśanamātrakāmā
drṣtvā pariṣvaṅgasukhaikalolā |
āliṅgitāyām punarāyatākṣyāmāśāsmāhe
vigrahayorabhedam || 2.22 ||

mālatī śirasi jṛmbhaṇam mukhe
candanam vapuṣi kuṅkumāvilam |
vakṣasi priyatamā madālasā
svarga eṣa pariśiṣṭa āgamah || 2.23 ||

prānmām eti manāganāgatarasam jātābhilāṣām tataḥ
savrīdam tadanu ślathodyamam atha pradhvastadhairyam punaḥ |
premārdrām sprhaṇīyanirbhararahāḥ krīdāpragalbham tato
niḥsaṅgāṅgavikarṣaṇādhikasukharamyam kulastrīratam || 2.24 ||

urasi nipatitānām srastadhammillakānām
mukulitanayanānām kiñcid–unmīlitānām |
upari suratakhedasvinnagaṇḍasthalānāmadhara
madhu vadhūnām bhāgyavantah pibanti || 2.25 ||

āmīlitanayanānām yah
surataraso₂ nu samvidam bhāti |
mithurairmitho₂ vadhāritamavitatham
idam eva kāmanirbarhaṇam || 2.26 ||

idam anucitam akramaśca puṃsām
yadiha jarāsvapi manmathā vikārāḥ |
tadapi ca na kṛtam nitambinīnām
stanapatanāvadhi jīvitam ratam vā || 2.27 ||

rājatr̥ṣṇāmburāśerna hi jagati gataḥ kaścidevāvasānam
ko vārtho 2_rthaiḥ prabhūtaiḥ svavapuṣi galite yauvane sānurāge |
gacchāmaḥ sadma
yāvadvikasitanayanendīvarālokinīnāmākramyākramya
rūpaṃ jhaṭiti na jarayā lupyate preyasīnām || 2.28 ||

rāgasyāgāram ekaṃ
narakaśatamahāduḥkhasamprāptiheturmohasyotpatti
bījaṃ jaladharapaṭalam nñānatārādhipasya |
kandarpasyaikamitraṃ prakatītavividhaspaṣṭadoṣaprabandham
loke 2_sminna hyarthavrajakulabhavanayauvanādanyadasti || 2.29 ||

śr̥ṅgāradrumanīrade pras̥marakr̥īdārasasrotasi
pradyumnapriyabāndhave caturavān̄muktāphalodanvati |
tanvīnetracakorapāvanavidhau saubhāgyalakṣmīnidhau
dhanyaḥ ko 2_pi na vikriyāṃ kalayati prāpte nave yauvane || 2.30 ||

samsāre 2_sminnasāre kunrpatibhavanadvārasevākalaṅkavyāsaṅga
vyastadhairyaṃ katham amaladhiyo mānasam samvidadhyuḥ |
yadyetāḥ prodyad–indudyutinicayabhr̥to na syurambhojanetrāḥ
preṅkhatkāñcīkalāpāḥ stanabharavinamanmadhyabhājastaruṅyaḥ ||
2.31 ||

siddhādhyāsita kandare haravr̥ṣaskandhāvarugṇadrume

gaṅgādhautāśilātale himavataḥ sthāne sthite śreyasi |
kaḥ kurvīta śiraḥ praṇāmamalinam mlānam manasvī jano
yadvitrastakuraṅgaśāvanayanā na syuḥ smarāstram striyah || 2.32 ||

samsāra tava paryantapadavī na davīyasī |
antarā dustarā na syuryadi te madirekṣaṇām || 2.33 ||

dīśa vanahariṇībhyo vaṁśakāṇḍacchavīnām
kavalam upalakotiḥchinnamūlam kuśānām |
śakayuvatikapolāpāṇḍutāmbūlavallīdalam
arunanakhāgraiḥ pāṭitam vā vadhūbhyah || 2.34 ||

asārāḥ sarve te virativirasāḥ pāpaviṣayā
jugupsyantām yadvā nanu sakaladoṣāspadam iti |
tathāpyetadbhūmau nahi parahitātpuṇyam adhikam
na cāsminsamsāre kuvalayadrśo ramyam aparam || 2.35 ||

etatkāmaphalo loke yadvayorekacittatā |
anyacittakṛte kāme śavayoriva saṅgamah || 2.351 ||

mātsaryam utsārya vicārya kāryamāryāḥ
samaryādam idaṁ vadantu |
sevyā nitambāḥ kim u bhūdharāṇāmata
smarasmeravilāsinīnām || 2.36 ||

samsāre svapnasāre parinatitarale dve gatī paṇḍitānām
tattvaññānāmṛtāmbhaḥplavalalitadhiyām yātu kālah kathañcit |
no cenmugdhāṅganānām stanajaghanaghanābhogasambhoginīnām
sthūlopasthasthalīṣu sthagitakaratalasparśalīlodyamānām || 2.37 ||

āvāsaḥ kriyatām gaṅge pāpahāriṇi vāriṇi |
stanadvaye tarunyā vā manohāriṇi hāriṇi || 2.38 ||

kim iha bahubhiruktairyuktiśūnyaiḥ pralāpairdvayam
iha puruṣānām sarvadā sevanīyam |
abhinavamadalīlālasam sundarīnām
stanabharaparikhinnam yauvanam vā vanam vā || 2.39 ||

satyam janā vacmi na pakṣapātāl
lokeṣu saptasvapi tathyam etat |
nānyanmanohāri nitambinībhyo
duḥkhaikaheturna ca kaścidayah || 2.40 ||

kāntetyutpalalocaneti vipulaśroṇībharetyunnamatpīnottuṅga
payodhareti samukhāmbhojeti subhrūriti |
dr̥ṣṭvā mādyati modate २ bhiramate prastauti vidvānapi
pratyakṣāśucibhastrikām striyam aho mohasya duṣceṣṭitam || 2.41 ||

smṛtā bhavati tāpāya dr̥ṣṭā conmādakāriṇī |
spr̥ṣṭā bhavati mohāya sā nāma dayitā katham || 2.42 ||

tāvadevāmṛtamayī yāvallocanagocarā |
cakṣuṣpathādatītā tu viṣādapyatiricyate || 2.43 ||

nāmṛtaṃ na viṣaṃ kiñcidetāṃ muktṵā nitambinīm |
saiṵāmṛtalatā raktā viraktā viṣavallarī || 2.44 ||

āvartaḥ saṃśayānām avinayabhuvanam paṭṭanam sāhasānām
doṣānām sannidhānam kapataśatamayam kṣetram apratyayānām |
svargadvārasya vighno narakapuramukha sarvamāyākarandam
strīyantram kena sṛṣṭam viṣam amṛtamayam prāṇilokasya pāśaḥ ||
2.45 ||

no satyena mrgāṅka eṣa vadanībhūto na cendīvaradvandvam
locanatām gata na kanakairapyāṅgayastih kṛtā |
kintvevam kavibhiḥ pratāritamanāstattvam vijānannapi
tvaṅmāmsāsthimayam vapurmrgadrśām mando janah sevate || 2.46 ||

līlavatīnām sahajā vilāsāsta
eva mūḍhasya hr̥di sphuranti |
rāgo nalinyā hi nisargasiddhastatra
bhramtyeva vṛthā ṣaḍ-āṅghriḥ || 2.47 ||

saṃmohayanti madayanti viḍambayanti
nirbhartsyanti ramayanti viṣādayanti |

etāḥ praviśya sadayam hrdayam narānām
kiṃ nāma vāmanayanā na samācaranti || 2.471 ||

yadetatpūrṇendudyutiharam udārākṛti param
mukhābjam tanvaṅgyāḥ kila vasati yatrādharamadhu |
idaṃ tatkiṃ pākadrūmaphalam idānīm atirasavyatīte 2 smin
kāle viṣam iva bhaviśytyasukhadam || 2.48 ||

unmīlatrivalītarāṅganilayā prottuṅgapīnastanadvandvenodgata
cakravākayugalā vaktrāmbujodbhāsini |
kāntākāradharā nadīyam abhitaḥ krūrātra nāpekṣate
samsārārṇavamajjanam yadi tadā dūreṇa santyajyatām || 2.49 ||

jalpanti sārḍham anyena paśyantyanyam savibhramāḥ |
hrdgatam cintayantyanyam priyaḥ ko nāma yoṣitām || 2.50 ||

madhu tiṣṭhati vāci yoṣitām hr̥di hālāhālam eva kevalam |
ata—eva nipīyate 2 dharo hr̥dayam muṣṭibhireva tādyate || 2.51 ||

apasara sakhe dūrādas mātkaṭākṣaviśānalāt
prakṛtiviṣamādyoṣitsarpādvilāsaphaṇābhṛtaḥ |
itaraphaṇinā daṣṭaḥ śakyaścikitsitum auśadhaiścatur
vanitābhogigrastam hi mantriṇaḥ || 2.52 ||

vistāritam makaraketanadhīvareṇa

strīsaṃnñitam baḍīśam atra bhavāmburāśau |
yenācirāttad–adharāmiśalolamartya
matsyānvikr̥ṣya vipacatyānurāgavahnau || 2.53 ||

kāminīkāyakāntāre kucaparvatadurgame |
mā sañcara manah pāntha tatrāste smarataskarah || 2.54 ||

vyādīrghena calena vaktragatinā tejasvinā bhoginā
nīlābjadyutināhinā param ahaṃ dr̥ṣṭo na taccakṣuṣā |
dr̥ṣṭe santi cikitsakā diśi diśi prāyena darmārthino
mugdhākṣkṣaṇavīkṣitasya na hi me vaidyo na cāpyauśadham || 2.55 ||

iha hi madhuragītam nr̥tyam etadraso²yam
sphurati parimalo²sau sparśa eṣa stanānām |
iti hataparamārthairindriyairbhrāmyamāṇah
svahitakaraṇadhūrtaiḥ pañcabhirvañcito²smi || 2.56 ||

na gamyo mantrānām na ca bhavati bhaiṣajyaviṣayo
na cāpi pradhvaṃsam vrajati vividhaiḥ śāntikaśataiḥ |
bhramāveśādaṅge kam api vidadhadbhaṅgam asakṛt
smarāpasmāro²yam bhramayati dr̥śam ghūrṇayati ca || 2.57 ||

jāty–andhāya ca durmukhāya ca jarājīrnā khilāṅgāya ca
grāmīṇāya ca duṣkulāya ca galatkuṣṭhābhibhūtāya ca |
yacchantīṣu manoharam nijavapulakṣmīlavaśraddhayā

panyastrīṣu vivekakalpalatikāśastrīṣu rājyeta kaḥ || 2.58 ||

veśyāsau madanajvālā
rūpeṁ dhanavivardhitā |
kāmibhiryatra hūyante
yauvanāni dhanāni ca || 2.59 ||

kaścumbati kulapuruṣo veśyādharapallavaṃ manoñṇam api |
cārabhāṭacoracetakanāṭaviṭaniṣṭhīvanaśarāvam || 2.60 ||

dhanyāsta eva dhavalāyatalocanānām
tārūnyadarpaḥṇapīnapayodharānām |
kṣāmodaropari lasattrivalīlatānām
dr̥ṣṭvākṛtiṃ vikṛtiṃ eti mano na yeṣām || 2.61 ||

bāle līlāmukulitam amī mantharā dr̥ṣṭipātāḥ
kiṃ kṣipyante viramavirama vyartha eṣa śramaste |
sampratyanye vayam uparatam bālyam āsthā vanānte
kṣīṇo mohastr̥ṇam iva jagajjālam ālokayāmaḥ || 2.62 ||

iyam bālā mām pratyanaavaratam indīvaradalaprabhā
cīraṃ cakṣuḥ kṣipati kim abhipretam anayā |
gato mohoṁ smākaṃ smaraśabarabāṇavyatikarajvara
jvālā śāntā tadapi na varākī viramati || 2.63 ||

kiṃ kandarpa karam kadamthayasi re kodanḍataṅkāritam
re re kokila koum–alam kalaravam kiṃ vā vr̥thā jalpasi |
mugdhe snigdha vidagdha cārumadhurairlolaiḥ kaṭākṣairalam
cetaścumbitacandracūḍacaranādhyānāmṛtam vartate || 2.64 ||

virahe² pi saṅgamaḥ khalu
parasparam saṅgataṃ mano yeṣāṃ |
hr̥dayam api vighaṭṭitam cet
saṅgī virahaṃ viśeṣayati || 2.65 ||

kiṃ gatena yadi sā na jīvati
prāṇiti priyatamā tathāpi kim |
ityudīkṣya navameghamālikāṃ
na prayāti pathikaḥ svamandiram || 2.66 ||

viramata budhā yoṣitsaṅgātsukhātkṣaṇabhaṅgurāt
kuruta karuṇāmaitrīpraññāvadhūjanasaṅgamam |
na khalu narake hārākrāntaṃ ghanastanamāḍalam
śaraṇam athavā śroṇībimbaṃ raṇanmaṇimekhalam || 2.67 ||

yadā yogābhyāsavyasanakṛśayorātmamanasoravicchinā
maitrī sphurati kṛtinastasya kim u taiḥ |
priyāṇām ālāpairadharamadhubhirvaktravidhubhiḥ
saniśvāsāmodaiḥ sakucakalaśāśleṣasurataiḥ || 2.68 ||

yadāsīdanñānam smaratimirasañcārajanitam
tadā dr̥ṣṭanārīmayam idam aśeṣam jagaditi |
idānīm asmākaṃ paṭutaravivekāñjanajuṣāṃ
samībhūtā dr̥ṣṭīstribhuvanam api brahma manute || 2.69 ||

tāvadeva kṛtinām api sphuratyeṣa
nirmalavivekadīpakah |
yāvadeva na kuraṅgacakṣuṣāṃ
tāḍyate caṭulalocanāñcalaiḥ || 2.70 ||

vacasi bhavati saṅgatyāgam uddīśya vārtā
śrutimukharamukhānām kevalam paṇḍitānām |
jaghanam aruṇaratnagranthikāñcīkalāpam
kuvalayanayanānām ko vihātuṃ samarthah || 2.71 ||

svaparapratārako᳚sau
nindati yo᳚līkapaṇḍito yuvatīḥ |
yasmāttapasos᳚pi phalam
svargah svarge᳚pi cāpsarasah || 2.72 ||

mattebhakumbhadalane bhuvī santi dhīrāḥ
kecitpraçaṇḍamṛgarājavadhe᳚pi dakṣāḥ |
kintu bravīmi balinām purataḥ prasahya
kandarpadarpadalane viralā manuṣyāḥ || 2.73 ||

sanmārge tāvadāste prabhavati ca narastāvadevendriyānām
lajjām tāvadvidhatte vinayam api samālbate tāvadeva |
bhrūcāpākṛṣṭamuktāḥ śraṇanapathagatā nīlapakṣmāna ete
yāvallīlāvatīnām hr̥di na dhṛtimuṣo dr̥ṣṭibānāḥ patanti || 2.74 ||

unmattapremasamrambhād
ārabhante yad-aṅganāḥ |
tatra pratyūham ādhātum
brahmāpi khalu kātaraḥ || 2.75 ||

tāvanmahattvam pāṇḍityam
kulīnatvam vivekitā |
yāvajjvalati nāṅgeṣu
hataḥ pañceṣupāvakah || 2.76 ||

śāstraññoꣳpi praguṇitanayoꣳtyāntabādhāpi bādham
samsāreꣳsminbhavati viralo bhājanam sadgatīnām |
yenaitasminnirayanagaradvāram udghāṭayantī
vāmākṣīnām bhavati kuṭilā bhrūlatā kuñcikeva || 2.77 ||

kr̥śaḥ kāṇaḥ khañjaḥ śraṇanarahitaḥ pucchavikalo
vraṇī pūyaklinnaḥ kṛmikulaśatairāvṛtatanuḥ |
kṣudhā kṣāmo jīrṇaḥ piṭharakakapālārpitagalaḥ
śunīm anveti śvā hatam api ca hantyeva madanaḥ || 2.78 ||

strīmudrām kusumāyudhasya jayinīm sarvārthasampatkarīm
ye mūdhāḥ pravihāya yānti kudhiyo mithyāphalānveṣiṇaḥ |
te tenaiva nihatya nirdayataram nagnīkṛtā munḍitāḥ
kecitpañcaśikhīkṛtāśca jaṭilāḥ kāpālikāścāpare || 2.79 ||

viśvāmitraparāśarabhr̥tayo vātāmbuparnāśanāste² pi
strīmukhapaṅkajam sulalitam dr̥ṣṭvaiva moham gatāḥ |
śālyannaṁ saghṛtam payodadhiyutam ye bhuñjate mānavāsteṣām
indriyanigraho yadi bhavedvindhyah plavetsāgare || 2.80 ||

parimalabhr̥to vātāḥ śākhā navāṅkurakoṭayo
madhuravidhurotkanṭhābhājah priyā pikapakṣiṇām |
viralavirasasvedodgārā vadhūvadanendavaḥ
prasarati madhau dhātryām jāto na kasya guṇodayah || 2.81 ||

madhurayam madhurairapi kokilā
kalaravairmalayasya ca vāyubhiḥ |
virahinaḥ prahinaṣti śarīriṇo
vipadi hanta sudhāpi viṣāyate || 2.82 ||

āvāsah kilakiñcitasya dayitāpārśve vilāsālasāḥ
karṇe kokilakāminīkalaravaḥ smero latāmaṇḍapaḥ |
goṣṭhī satkavibhiḥ samam katipayairmugdhāḥ sudhāmśoḥ karāḥ
keṣāñcitsukhayanti cātra hr̥dayam caitre vicitrāḥ kṣapāḥ || 2.83 ||

pāntha strīvirahānalāhutikalām ātanvatī mañjarīmākandeṣu
pikāṅganābhiradhunā sotkaṅṭham ālokyate |
apyete navapāṭalāparimalaprāgbhārapāṭaccarā
vāntiklāntivitānatānavakṛtaḥ śrīkhaṇḍaśailānilāḥ || 2.84 ||

prathitaḥ praṇayavatīnām
tāvatpadam ātanotu hr̥di mānaḥ |
bhavati na yāvaccandanataru
surabhirmalayapavamānaḥ || 2.85 ||

sahakārakusumakesaranikara
bharāmodamūrccitadig–ante |
madhuramadhuravidhuramadhupe
madhau bhavetkasya notkaṅṭhā || 2.86 ||

acchācchacandanarasārdratarā mṛgākṣyo
dhārāgr̥hāni kusumāni ca koum–udī ca |
mando marutsumanasah śuci harmyapr̥ṣṭham
gr̥ṣme madam ca madanam ca vivardhayanti || 2.87 ||

srajo hr̥dyāmodā vyajanapavanaścandrakiraṇāḥ
parāgaḥ kāsāro malayajaraḥ śīdhu viśadam |
śuciḥ saudhotsaṅgaḥ pratānu vasaṇam paṅkajadr̥śo
nidāghartāvetadvilasati labhante sukṛtinaḥ || 2.88 ||

sudhāśubhram dhāma sphurad–amalaraśmiḥ śāśadharah
priyāvaktrāmbhojam malayajarajaścātisurabhiḥ |
srajo hr̥dyāmodāstadidam akhilam rāgini jane
karotyantaḥ kṣobham na tu viṣayasamsargavimukhe || 2.89 ||

taruṇīveṣoddīpitakāmā
vikasajjātīpuspasugandhiḥ |
unnatapīnapayodharabhārā
prāvṛṭtanute kasya na harṣam || 2.90 ||

viyad–upacitamegham bhūmayah kandalinyo
navakuṭajakadambāmodino gandhavāhāḥ |
śikhikulakalakekārāvaramyā vanāntāḥ
sukhinam asukhinam vā sarvam utkaṅṭhayanti || 2.91 ||

upari ghanam ghanapaṭalam
tiryaggirayo²pi nartitamayūrāḥ |
kṣitirapi kandaladhavalā
dr̥ṣṭim pathikaḥ kva pātayati || 2.92 ||

ito vidyudvallīvilasitam itaḥ ketakitaroh
sphurangandhaḥ prodyajjaladaninadasphūrjitam itaḥ |
itaḥ kekikrīdākakalaravaḥ pakṣmaladr̥śām
katham yāsyantyyete virahadivasāḥ sambhṛtarasāḥ || 2.93 ||

asūcisañcāre tamasi nabhasi praudhajaladadhvani
prāññammanyē patati pṛṣatānām ca nicayē |
idam saudāminyāḥ kanakakamanīyam vilasitam
mudam ca mlāniṃ ca prathayati pathi svairasudṛśām || 2.94 ||

āsāreṇa na harmyataḥ priyatamairyātum bahiḥ śakyate
śītotkampanimittam āyatadrśā gādham samāliṅgyate |
jātāḥ śīkaraśītalāśca marutoratyantakedacchido
dhanyānām bata durdinam sudinatām yāti priyāsaṅgame || 2.95 ||

ardham suptvā niśāyāḥ
sarabhasasuratāyāsasannaślathāṅaprodbhūtāsahya
trṣṇo madhumadanirato harmyaprṣṭhe vivikte |
sambhogaklāntakāntāśīthilabhujalatāvarjitam karkarīto
jyotsnābhinnācchadhāram pibati na salilam śāradam mandapunyah ||
2.96 ||

hemante dadhidugdhasarpiraśanā māñjiṣṭhavāsobhṛtaḥ
kāśmīradravasāndradigdhavapuśaśchinnā vicitrai rataih |
vṛttorustanakāminojanakṛtāśleṣā grhābhyantare
tāmbūlīdalapūgapūritamukhā dhanyāḥ sukham śerate || 2.97 ||

praduyatpraudhapriyaṅgudyutibhṛti vikasatkundamādyaddvirephe
kāle prāleyavātapracalavilasitodāramandāradhāmni |
yeṣām no kaṅṭhalagnā kṣaṇam api tuhinakṣodadakṣā mṛgākṣī

tesām āyāmayāmā yamasadanasamā yāminī yāti yūnām || 2.98 ||

cumbanto gaṇḍabhittīralakavati mukhe sītkṛtānyādadhānā
vakṣahsūtkañcukeṣu stanabharapulakodbhedam āpādayantaḥ |
ūrūnākampayantaḥ pṛthujaghanataṭātsramsayanto॑ mśukāni
vyaktaṃ kāntājanānām vitacaritabhṛtaḥ śaiśirā vānti vātāḥ || 2.99 ||

keśānākulayandrśo mukulayanvāso balādākṣipannātanvan
pulangodgamam prakatayannāvegakampam śanaiḥ |
bāram bāram udārasītkṛtakṛto dantacchadānpīḍayan
prāyah śaiśira eṣa samprati marutkāntāsu kāntāyate || 2.100 ||

yadyasya nāsti ruciram tasmimstasya sprhā manoñhe॑ pi |
ramañye॑ pi sudhāmśau na manaḥkāmaḥ sarojinyāḥ || 2.101 ||

vairāgye sañcaratye ko nītau bhramati cāparaḥ |
śṛṅgāre ramate kaścidbhuvī bhedāḥ parasparam || 2.102 ||

Web Url: <http://www.vignanam.org/veda/bhartruhari-sataka-trisati-srungaara-satakam-english.html>